

Úloha č. 13

Vodcovia v Izraeli

Základný text

Neh 8,12 - K tomuto textu vid' výkladové poznámky k úlohe č. 6 časť na stred:

http://sobotnaskola.casd.sk/wp-content/uploads/2019q4o/2019q4_doplanky_06.pdf

Nedeľa: Vplyv vodcov

(2Krl' 23,1-3 SEkP) ¹*Kráľ zvolal k sebe všetkých starších Judska a Jeruzalema. ²Vystúpil do Hospodinovho domu a s ním všetci judskí muži, obyvatelia Jeruzalema, kňazi, proroci, všetok ľud, chatrní i významní, a zverejnil všetky slová knihy zmluvy, nájdenej v Hospodinovom dome. ³Potom sa kráľ postavil k stĺpu a uzavrel pred Hospodinom zmluvu, že ho budú nasledovať a zachovávať jeho prikázania, svedectvá a ustanovenia celým srdcom a celou bytosťou a plniť slová tejto zmluvy, napísané v tejto knihe. Všetok ľud sa postavil za zmluvu.*

Po vláde kráľov Menašeho a Amóna (2Krl' 21) bol jeruzalemský chrám poškodený. Kráľ Joziáš dosadol na trón ako osemročný chlapec (2Krl' 22,1). Po osemnástich rokoch svojej vlády nechal zrenovovať chrám (2Krl' 22,3). V chráme sa našla kniha zákona (2Krl' 22,8), ktorá sa stala podkladom pre náboženskú reformu, ktorej úvod je zaznamenaný v našom texte. Reformné opatrenia kráľa Joziáša "vykazujú nápadnú spojitosť s požiadavkami Deuteronomistického kódexu [Dt kapitoly 12-26], ktorý by na základe určitých analógií bolo možné považovať buď priamo za zvitok zákona nájdený za kráľa Joziáša (2Krl' 22,8-9), alebo za neskoršie rozpracovanie tohto zvitku... Deuteronomistický kódex by bolo možné považovať za najstaršiu časť Piatej knihy Mojžišovej."¹

Potom, čo bol kráľovi prečítaný nájdený zvitok, sa ukazuje dôležitosť rozhodného vodcu pre celý národ. Kráľ v starovekom Izraeli funguje ako reprezentant celého ľudu. Ak bol Hospodinovi verný kráľ, bol verný aj ľud, a naopak, ak kráľ odpadol od Hospodina, odpadol aj celý ľud. Túto zákonitosť zobrazuje aj tretí verš, kde Joziáš berie na seba zodpovednosť a aj iniciatívu a uzatvára pred Hospodinom zmluvu. A keďže vystupuje ako kráľ, tak zmluvu neuzatvára len on ako súkromná osoba, ale celé Judsko. To je v texte posilnené ešte aj zoznamom prítomných v druhom verši. "Teraz všetci náboženski aj civilni reprezentanti ľudu, sú do príbehu zapojení."² Toto uzavretie zmluvy pisateľ chápe "ako obnovenie sinajskej zmluvy"³. Táto zmluva sa týka vernosti Hospodinovi a jeho nariadeniam, ktoré obsahoval nájdený zvitok.

---

¹ BENEŠ, Jiří. *Směrnice a řády: Zákoník v Páté knize Mojžišově*. Praha: Advent-Orion, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7172-874-0. str. 12.

² HOBBS, T. R. *Word Biblical Commentary: 2 Kings*. Vol. 13. 2. edition. Grand Rapids: Zondervan, 2018 [ePub edition]. 669 s. ISBN 978-0-310-58872-6. str. 532.

³ HOBBS, T. R. *Word Biblical Commentary: 2 Kings*. str. 533.

Tretí verš je po obsahovej stránke veľmi zaujímavý. Zaväzujú sa k tomu, "aby chodili za Hospodínom a aby zachovávali jeho prikázania, svedectvá a ustanovenia... a aby dodržali zmluvu" (v. 3). Prvé dve slovesá "chodiť" a "zachovávať" máme v prvom stupni, avšak tretie sloveso "dodržat'" (alebo SEkP "plniť") je v treťom kauzatívnom stupni. Kauzatívny stupeň sloviess vypovedá o Hospodínovom jednaní. Sloveso *qwm* znamená "povstať, byť stály, stáť, platiť,..."⁴. Doslova sa to dá preložiť "aby spôsobil stálosť/platnosť tejto zmluvy, napísané v tejto knihe". Podľa tretieho verša sa človek má usilovať o vzťah (chodenie a zachovávanie) s Hospodínom celým svojim srdcom (vnútro) a celou svojou dušou (bytosťou), čoho výsledkom je, že Hospodín spôsobí platnosť tejto zmluvy.

Pondelok: "Robil to, čo je zlé pred Hospodínom..."

(1Krľ 15,25.26 SEkP) ²⁵*V druhom roku vlády judského kráľa Asu sa stal Nádab, Jarobeámov syn, kráľom nad Izraelom a vládol nad ním dva roky. ²⁶Robil to, čo je zlé pred Hospodínom. Chodil po ceste svojho otca a v jeho hriechu, na ktorý zvädzal Izrael.*

O Nádabovi toho vieme veľmi málo. Vo svojom panovaní nasledoval svojho otca Jarobeáma. Vládol len dva roky, zahynul násilnou smrťou, aj preto "nebol pochovaný so svojimi otcami"⁵. Opäť tu môžeme vidieť princíp, že jednanie kráľa ovplyvňuje aj jednanie jeho ľudu. Kráľ Nádab je vo veľkom kontraste s kráľom Joziášom, o ktorom sme hovorili skôr. Joziáš sa zaviazal v zmluve "chodiť za Hospodínom" a "zachovávať jeho prikázania". Nádab je charakterizovaný 26. veršom, ktorého doslovný preklad je: "A robí zlé v očiach Hospodínových. A chodí v ceste (mrave/spôso) otca svojho a v jeho hriechoch, čím zvedol k hriechu Izrael." Čo robil zle v očiach Hospodínových? To je práve rozvedené v druhej vete 26. verša. Kráľ Nádab tým, že nechodil za Hospodínom, ale chodil v spôsoboch svojho otca a opakoval jeho hriechy, sa stal pôvodcom (príčinou) hriechu Izraela. Táto skutočnosť je dvihnutým varovným prstom pre každého človeka, ktorý sa nachádza v riadiacej funkcii. Zodpovednosť je veľká, pretože vlastným zlým príkladom môžeme viesť druhých k hriechu a teda k smrti.

Utorok: Odvaha a posilnenie

(Neh 4,12-15 SEkP) ¹²*Každý, kto staval mal na bedrách pripásaný svoj meč a takto staval, kým trubač stál vedľa mňa. ¹³Šľachticom, predákom aj ostatnému ľudu som povedal: Práce je veľa a je rozsiahla, no my sme roztrúsení po hradbách, vzdialení jeden od druhého. ¹⁴Zhromaždíte sa k nám na miesto, kde začujete zvuk trúby. Náš Boh bude bojovať za nás. ¹⁵Tak sme pracovali na diele od východu rannej zory až do východu hviezd, kým polovica držala kopije.*

⁴ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 143.

⁵ DEVRIES, S. J. *Word Biblical Commentary: 1 Kings*. Vol. 12. 2. edition. Grand Rapids: Zondervan, 2018 [ePub edition]. 528 s. ISBN 978-0-310-58863-4. str. 378.

Tomuto textu sme sa venovali vo výkladových poznámkach k 4. úlohe v časti na stredu: http://sobotnaskola.casd.sk/wp-content/uploads/2019q4o/2019q4_doplnky_04.pdf

Streda: Cieľ a zanietenie

(Ezd 7,8-10 SEkP) ⁸*Do Jeruzalema došiel v piatom mesiaci, v siedmom roku tohto kráľa.* ⁹*Na prvý deň prvého mesiaca bol totiž určený odchod z Babylonu a v prvý deň piateho mesiaca sa dostal do Jeruzalema, lebo na ňom spočívala dobrotivá ruka jeho Boha.* ¹⁰*Ezdráš si totiž zaumienil skúmať Hospodinov zákon, plniť ho a učiť izraelský ľud ustanovenia a právne predpisy.*

Tomuto textu sme sa venovali vo výkladových poznámkach k 1. úlohe, v časti na utorok: http://sobotnaskola.casd.sk/wp-content/uploads/2019q4o/2019q4_doplnky_01.pdf

Štvrtok: Pokora a vytrvalosť

(Ezd 8,21-23.31.32 SEkP) ²¹*Potom som tam pri rieke Ahave vyhlásil pôst, aby sme sa pokorili pred svojim Bohom a vyprosili si od neho šťastnú cestu pre seba, pre svoje deti i pre celý svoj majetok.* ²²*Hanbil som sa totiž prosiť kráľa o vojsko a jazdu na našu ochranu pred nepriateľom na ceste. Ved' sme vyhlásili kráľovi: Ruka nášho Boha vládne nad všetkými tými, čo ho vyhľadávajú na svoje dobro, ale jeho mohutný hnev zasahuje všetkých, čo ho opúšťajú.* ²³*Postili sme sa teda a prosili sme o to svojho Boha a dal sa nám uprosiť. ...* ³¹*Dvanásteho dňa prvého mesiaca sme sa pohli od rieky Ahavy a uberali sme sa do Jeruzalema. Ruka nášho Boha bola nad nami. On nás na ceste chránil pred nepriateľmi a zbojníkmi.* ³²*Tak sme prišli do Jeruzalema a ostali sme tam tri dni.*

v. 21: Pôst je tu Ezdrášom použitý ako súčasť prípravy na cestu z Babylonu do Jeruzalema. O pôste ako takom sme pojednávali už v predchádzajúcich častiach. Zdá sa, že prax pôstu bola často používaná najmä v období exilu a po ňom. "Tým, že sa sami 'pokorili' (doslova 'strápili sa'...) cieľom komunity bolo dať sa priamo pod ochranu Boha, ktorý tak často prejavoval osobitnú starostlivosť o strápených. Táto ochrana bola potrebná z dôvodu ich fyzickej slabosti [mali medzi sebou deti] a kvôli pokladu, ktorý niesli."⁶

vv. 22-23: To, že Ezdráš odmietol ozbrojený sprievod od kráľa a Nehemiáš neodmietol, neznamená akúsi duchovnú nadradenosť Ezdráša nad Nehemiášom. Ukazuje to len na rozdielnosť medzi týmito dvoma mužmi. Ezdráš ako kňaz je tu predstavený ako náboženský idealista v tom dobrom slova zmysle. Oproti tomu Nehemiáš, ako politik, je predstavený ako pragmatický správca. Obaja mali práve také dary a vlastnosti, ktoré pre svoju službu, na svojom mieste potrebovali. Ezdráš týmto gestom chce poukázať kráľovi, že sa oplatí spoliehať sa na Hospodina. Druhá časť verša je napísaná v antitetickom paralelizme, kde stavia proti sebe dve opozitné tézy. Tí, ktorí hľadajú svoje dobro u Boha, nájdu jeho pomoc,

---

⁶ WILLIAMSON, H. G. M. Word Biblical Commentary: *Ezra-Nehemiah*, vol. 16. Grand Rapids: Zondervan, ePab edition 2018. s. 566. ISBN 978-0-310-58836-8. str. 218.

zatiaľ čo spoliehať sa na vojakov a nie na Boha, charakterizuje ako opúšťanie Hospodina. Jednoznačne to bol z Ezdrášovej strany krok viery. Ako náboženský vodca usporiadal spoločný pôst s modlitbami a Boh "sa dal uprosiť" (v. 23). Zmienka, že Boh sa dal uprosiť, je Ezdrášov spätný pohľad na skutočnosť, že ich Hospodin naozaj na ich ceste chránil, nenaznačuje nič o tom, že by Boh musel byť pre svoju neochotu uprosený.

vv. 31-32: Opäť je tu spomenutá Božia ochrana a naozaj to nie je maličkosť, pretože cesta im trvala celé "štyri mesiace"⁷ a spolu s deťmi a všetkým majetkom postupovali rýchlosťou "asi deväť míľ za deň"⁸, teda približne 14,5 kilometra. Pri takto dlhej a pomalej ceste boli veľmi ľahkým terčom pre lupičov a rôznych nepriateľov. "Lupičstvo na cestách bolo v tých dňoch bežným javom."⁹ FENSHAM dokonca poukazuje na skutočnosť, že sloveso "chránil" v 31. verši, by sa malo preložiť skôr ako "zachránil". "Ak to preložíme ako 'zachránil', potom to znamená, že lupiči zaútočili na karavánu, ale Boh ich pred nimi zachránil."¹⁰

Použitá literatúra

BENEŠ, Jiří. *Směrnice a řády: Zákoník v Páté knize Mojžíšově*. Praha: Advent-Orion, 2012. 226 s. ISBN 978-80-7172-8740.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 978-3-438-05222-3.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

DEVRIES, S. J. *Word Biblical Commentary: 1 Kings*. Vol. 12. 2. edition. Grand Rapids: Zondervan, 2018 [ePub edition]. 528 s. ISBN 978-0-310-58863-4.

FENSHAM, F. Ch. *The New International Commentary of the Old Testament: The Book of Ezra and Nehemiah*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co. 1982. s. 268. eISBN 978-1-4674-0585-0. [Kindle version].

HOBBS, T. R. *Word Biblical Commentary: 2 Kings*. Vol. 13. 2. edition. Grand Rapids: Zondervan, 2018 [ePub edition]. 669 s. ISBN 978-0-310-58872-6.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

WILLIAMSON, H. G. M. *Word Biblical Commentary: Ezra-Nehemiah*, vol. 16. Grand Rapids: Zondervan, ePab edition 2018. s. 566. ISBN 978-0-310-58836-8.

---

⁷ WILLIAMSON, H. G. M. *Word Biblical Commentary: Ezra-Nehemiah*, str. 221.

⁸ tamtiež

⁹ FENSHAM, F. Ch. *The New International Commentary of the Old Testament: The Book of Ezra and Nehemiah*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co. 1982. s. 268. eISBN 978-1-4674-0585-0. [Kindle version]. str. 116.

¹⁰ FENSHAM, F. Ch. *The New International Commentary of the Old Testament: The Book of Ezra and Nehemiah*. str. 120.